

Posudek vedoucího bakalářské práce Marie Zhořové: „*Mýtus o vymoření. Komparace mytologie Navahů a Zuniů*“. Praha, Fakulta humanitních studií UK 2008, 81 s. včetně příloh

Marie Zhořová si za téma své bakalářské práce „*Mýtus o vymoření. Komparace mytologie Navahů a Zuniů*“ zvolila problematiku difuze a sykreze náboženských systémů na úrovni jejich mytologických cyklů. Zaměřila se přitom na komparaci kosmogonických mýtů dvou nativních severoamerických etnik oblasti Jihozápadu – Zuniů, pueblanských kopaničářů, a Navahů, atabaskických nomádů. Volba těchto etnik nebyla nijak náhodná, ale představuje promyšlený teoreticky podložený výběr. Autorka vycházela z práce Ake Hultkrantz, který rozlišuje dva základní modely náboženství nativních severoamerických etnik – zemědělský a lovecký, které autorka charakterizuje na s. 5-6. Jak autorka dokládá ve 3. kapitole (*Kulturní areál Jihozápadu Severní Ameriky*, s. 17-26) původně lovečtí Navahové, kteří představují recentní migranty do oblasti Jihozápadu, byli v důsledku kontaktu se zemědělskými Zunií vystaveni dlouhodobé akulturaci, která vedla k intenzivní difuzi kulturních prvků, od subsistenčních strategií až po náboženské představy.

Autorka si na tomto teoretickém základě klade otázku „...do jaké míry lze nalézt stopy inspirace zunijským mýtem o stvoření v kosmogonickém mýtu Navahů“ (s. 6), tedy nakolik lze hovořit o difuzi zunijských mytologických motivů do mytologie Navahů a následné synkrezi zunijského a původního navažského kosmogonického mýtu.

Metodologicky se autorka opírá o práci amerického folkloristy Stitha Thompsona, který na základě analýzy rozmanitých lidových žánrů vytvořil obsáhlou klasifikaci jejich motivů, přičemž v rámci 2. kapitoly (*Mýtus a jeho studium*, s. 8-16) autorka také stručně zmiňuje další možné přístupy ke studiu mýtu.

Thompsonovu klasifikaci autorka aplikuje na pramenný materiál, který nejprve podrobuje kritickému zhodnocení (s. 13-15), na jehož základě volí dvě verze obou mytologických cyklů. V případě Zuniů verzi Ruth Bunzelové a v případě Navahů verzi Aileen O'Bryanové. Čtenáři, který s těmito mýty není obeznámen, autorka předkládá jejich stručný nástin v příloze č. 1 a 2 (s. 65-74).

Jádrem celé práce je následná analýza a komparace kosmogonických mýtů obou etnik, ke které autorka přistupuje ve 4. kapitole (*Komparace*, s. 27-60). Na základě Thompsonova Motif-Indexu autorka identifikovala 46 motivů, které se v těchto mýtech objevují. Výskyt jednotlivých motivů a jejich pozici v obou mýtech systematicky porovnává, přičemž závěry analýzy přehledně shrnuje na s. 58-60, k čemuž využívá také tabulku motivů v příloze č. 4 (s. 76).

V *Závěru* (s. 61) autorka sumarizuje a zároveň kriticky reflektuje svůj výzkum, přičemž nastiňuje jeho další možné směry. Uvědomuje si zejména potřebu další komparace navažského mýtu s mýty některého z atabaskických etnik subarktické oblasti (původní domovině Navahů), která by umožnila vysledovat v navažském mýtu prvky původního loveckého náboženství a následně určit „...které motivy jsou v navažské mytologii nové, případně do jaké míry byly upraveny...“ (s. 61).

Po formální stránce není práci téměř co vytknout. Autorka spolehlivě odkazuje na použité zdroje, práce je přehledně strukturovaná a výklad je logicky uspořádán. Práci vhodně doplňují přílohy, které kromě zmiňovaných nástinů obou mýtů a tabulky motivů obsahují také rejstřík všech identifikovaných motivů (s. 75) a soubor map a grafů, které sledovaný problém ukotvují geograficky a historicky (s. 77-81).

Po obsahové stránce lze mít připomínky k poněkud stručnému vymezení obou Hultkrantzových typů náboženství (s. 5-6), které by bylo možné charakterizovat detailněji, stejně jako by si detailnější popis zasloužila koncepce mýtu o vynoření Anny Brigity Roothové, kterou autorka také zmiňuje (s. 15-16).

Další připomínky, tentokrát již pouze drobného charakteru, se týkají citací, které autorka uvádí v originále, a které by bylo možné opatřit českým překladem, čímž by se text stal pro čtenáře méně náročný a přátelštější. V analýze se mohla autorka pokusit systematictěji označit jednotlivé sledované motivy za původem zemědělské nebo lovecké, což sice autorka činí, ale ne ve všech případech. V závěru by se také, vzhledem k akulturaci jakožto obousměrnému procesu kulturního přejímání, mohla objevit diskuse o možné difuzi motivů opačným směrem, tedy od Navahů k Zuniům.

V těchto případech však úmyslně používám kondicionál, protože tyto připomínky jsou míněny spíše jako doporučení pro případné rozšíření této práce v práci magisterskou, nikoliv jako kritika.

Celkově je předkládaná práce výsledkem autorčiny svědomité práce, která dokazuje, že je schopná vymezit a konceptualizovat výzkumný problém, teoreticky i metodologicky jej uchopit a systematicky zpracovat.

Na základě všech výše zmíněných skutečností se domnívám, že práce zcela splňuje podmínky kladené na bakalářskou práci, proto ji doporučuji k obhajobě s hodnocením *výborně* v rozsahu 41-43 kreditů.

V Praze 9.1.2009

Mgr. Martin Heřmanský